

Wandelroute 80 jaar vrijheid Bergentheim

Uitleg wandelroute

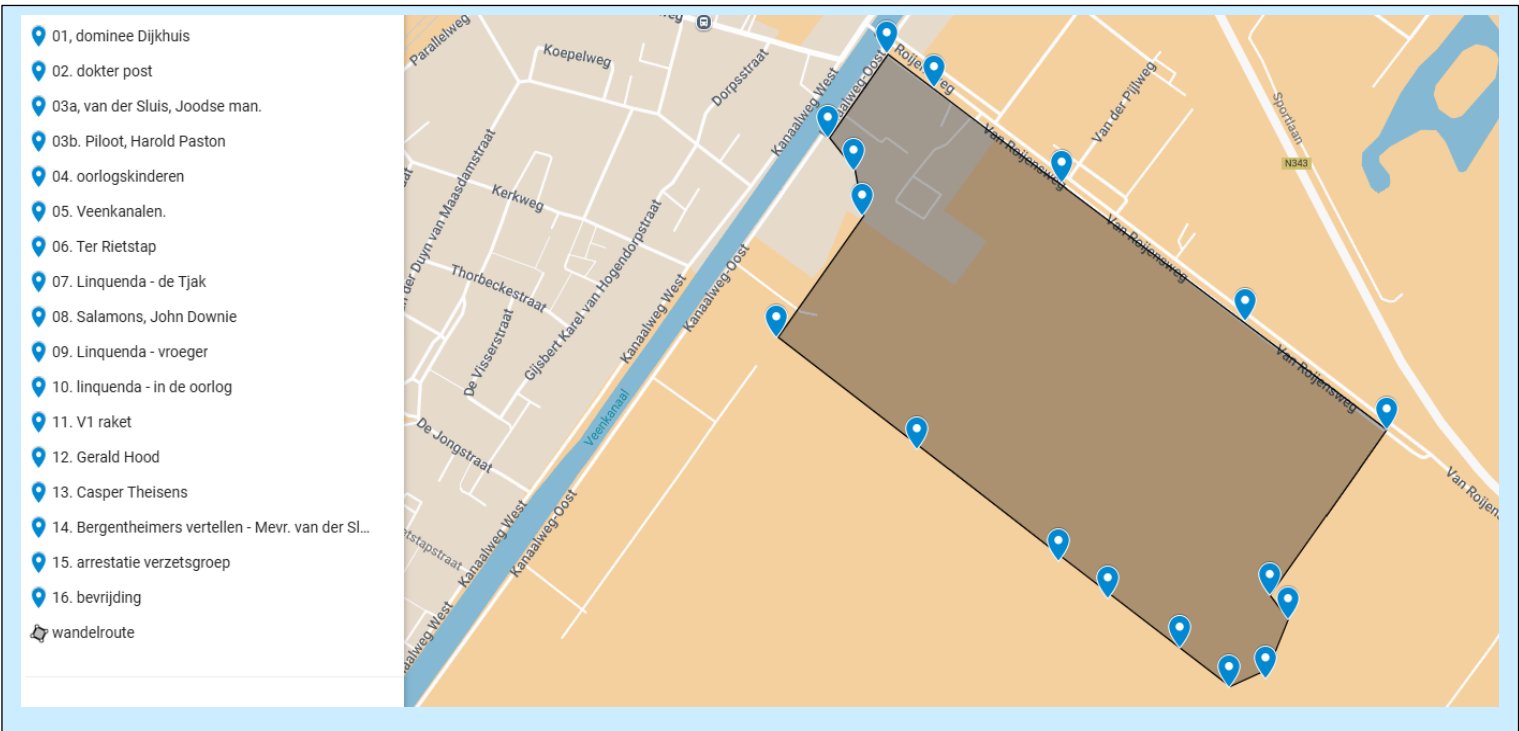
De wandel route begint bij de Bo.

- **Je loopt richting de Van Roijensweg.**
- **Bij de Van Roijensweg ga je rechts de Van Roijensweg op.**
- **Bij Van Roijensweg 41 ga naar rechts, via de weiland richting het bos.**
- **In het bos ga je naar rechts.**
- **Bij poster 14 ga je naar rechts langs het water. Je loopt achter de huizen langs die naast de Bo staan.**
- **Via het hekje ga je parkeerplaats op.**

Tip: maak een foto van deze poster mocht je niet bekend zijn in Bergentheim.

De route is ongeveer 2,5 km.

Let op: De ondergrond is oneffen en nat. Goede schoenen worden aanbevolen. De route loopt over privéterrein en is alleen toegankelijk tijdens de tentoonstelling en 80 jaar vrijheid – feestweek, daarbuiten gesloten voor publiek

Wandelroute 80 jaar vrijheid Bergentheim

Huize Dominee Dijkhuis
Kanaalweg Oost 58
(links van de Oosterkerk)

Naast de Oosterkerk stond eerder de pastorie waarin dominee Dijkhuis woonde ten tijde van de 2 W.O.

Dominee Dijkhuis speelde een zeer belangrijke rol in het lokale verzet. Nadat de verzetsgroep was verraden, moest Dominee Dijkhuis onderduiken.

Dominee Dijkhuis zat tot aan de bevrijding ondergedoken. Freddie Ekkel vertelt: "Daarna werd hij benoemd in Aalten. Al heeft hij voor hij er aan de slag ging eerst nog enkele maanden vrijaf gekregen. Om weer op krachten te komen na wat hij allemaal had meegemaakt."

Veldwachter Anne de Jong had verteld dat dominee Dijkhuis gezegd had "dat hij later bij zijn jongens begraven wilde worden". Veldwachter De Jong zat zelf ook in het verzet, maar is hiervoor nooit opgepakt.

Dominee Dijkhuis vond zijn laatste rustplaats naast zijn strijdmakkers uit het verzet.

De predikant heeft eigenlijk altijd onbesproken gelaten wat hij in de oorlog exact heeft gedaan. Simpelweg omdat hij geen heldenrol toegedicht wilde krijgen. "Maar later werd er steeds meer over hem bekend en werd duidelijk dat hij toch wel een hele cruciale rol binnen de verzetsgroep bekleedde", zegt Ekkel.

Wandelroute 80 jaar vrijheid Bergentheim

Dokter Post

Kanaalweg West 61

Dr. Hendrik Jan Post (geboren op 18 april 1902 in Heukelum) was huisarts in Bergentheim en actief in het verzet tijdens de Tweede Wereldoorlog. Hij was verbindingsman voor het Inlichtingencentrum-Oost van de Raad van Verzet (RVV) en hielp onderduikers en neergestorte piloten. Daarnaast organiseerde hij verzetsbijeenkomsten en vervoerde wapens en munitie met zijn auto.

Op 9 februari 1945 werd hij gearresteerd en naar de gevangenis in Almelo gebracht. Later werd hij overgebracht naar de Kruisberg in Doetinchem. Op 8 maart 1945 werd hij samen met 116 andere mannen gefusilleerd als vergelding voor de aanslag op de Duitse generaal Rauter bij de Woeste Hoeve. Op de fusilladeplaats staat nu een monument ter nagedachtenis aan de slachtoffers.

Verzetsgroep – Dokter Post

<https://youtu.be/emYqzIZEPZY>

Auto van Duitse generaal Rauter

Wandelroute 80 jaar vrijheid Bergentheim

Huize van der Sluis Van Roijensweg 7

Waarom staat er een deur uit dit huis in het Yad Vashem museum in Jeruzalem?

Willem van der Sluis had een hier winkel met schildersartikelen. Willem was getrouwd met Gerritdina. In een verborgen ruimte waren een verzetsman en de Jood Sallie Lindeman verstopt.

Sallie woonde in Wierden; hij was opgepakt en werd naar Westerbork gestuurd. Maar dankzij hulp van het verzet in Wierden, wist hij te ontsnappen en kwam hij terecht bij de familie vd Sluis. Hij verbleef daar van 1942 t/m 1945.

's Nachts kwam Sallie uit de schuilplaats en beschilderde houten elementen. En ook een boeren scene schilderde hij op een binnendeur.

Tijdens een inval van de Duitsers, wist Gerritdina overtuigend te melden dat zij geen onderduikers had. Terwijl er 2 op zolder zaten, waaronder Sallie Lindeman.

Na de oorlog had Sallie een benzinepomp station in Wierden. Hij is later getrouwd, maar ze zijn zonder kinderen gestorven.

In 2013 heeft Wilna de Groot- van der Sluis, de dochter van Willem en Gerritdina, een verzoek ingediend bij Yad Vashem voor erkenning van het werk van haar ouders.

In 2017 hebben Willem en Gerritdina deze erkenning gekregen.

De beschilderde deur is uit het huis gehaald en samen met enkele andere stukken in het Yad Vashem museum te Jeruzalem ten toon gesteld.

**Verzetsgroep – vd Sluis –
Yad Vashem**

<https://www.youtube.com/watch?v=Elj7oWapwI0>

Wandelroute 80 jaar vrijheid Bergentheim

Piloot: Harold Paston-Williams

Harold landde aan zijn parachute vlakbij de van Rooijenswijk. Hij kwam in contact met verzetsstrijder Albert Timmerman en werd na enkele dagen bij de weduwe van der Sluis ondergebracht. Daar heeft hij 16 dagen verblijf gehouden en is daarna via Almelo naar Hengelo gegaan. Daar heeft hij de plaatselijke Binnenlandse Strijdkrachten getraind in het gebruik van wapens.

Huize van der Sluis.

Na terugkeer in de UK heeft Harold een uitgebreid rapport geschreven over de Lancaster LM658.

TOP SECRET
APPENDIX A
I.S. 9/1049/2457.

The following information was obtained from BRITISH personnel who have been repatriated.

If further circulation of this information is made, it is important that its source should not be divulged.

EVADER'S NAME, etc:- 83930 P/Lt. H. PASTON-WILLIAMS,
100 Sqn., Bomber Command, R.A.F.

DATE OF INTERVIEW :- 8 Apr 45

DATE	NAME AND ADDRESS.	REMARKS
(1) Aug 44	ALBERT Farmer, 2 kms. West of BERGENTHEIM. (GERMANY, 1:250,000, Sheet K 22, V 23)	Food and shelter for 3 days.
(2) Aug 44	Dr. POST, BERGENTHEIM.	Medical attention and information 19 days.
(3) Sep 44	Mrs. VAN D'SLUIS, Housepainter, BERGENTHEIM.	Food and shelter for 16 days.
(4) Sep 44	Mr. DEKERS, Biscuit Manufacturer, ALMELO. (V 21).	Food and shelter for 1 night.

Dankzij dit rapport hebben we veel van de geschiedenis van de Lancaster kunnen herleiden.

**JAAR
VRIJHEID**

BERGENTHEIM

Oorlogskinderen

Bergentheimers vertellen...

Met dank aan:

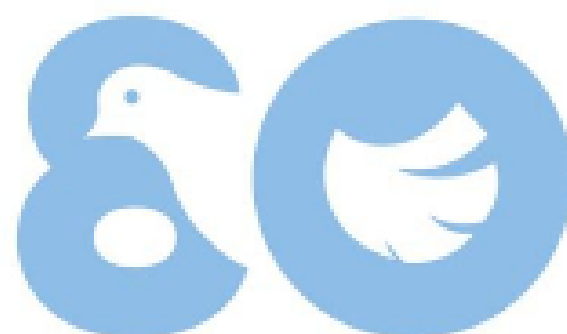
Bertha van der Sluis – Boshove

“Oorlogskinderen...”

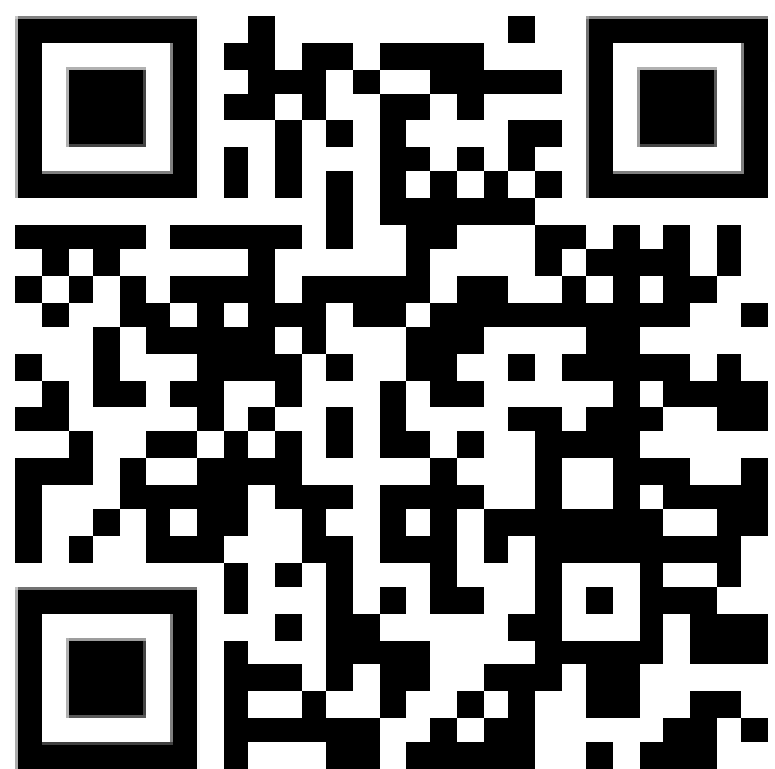
Oranjevereniging Bergentheim,

Werkgroep Geschiedenis; 29 april 2025.

**JAAR
VRIJHEID**

BERGENTHEIM

Bertha vd Sluis – Oorlogskinderen

<https://www.youtube.com/watch?v=C2QwpePkmSg>

Wandelroute 80 jaar vrijheid Bergentheim

Veenkanalen

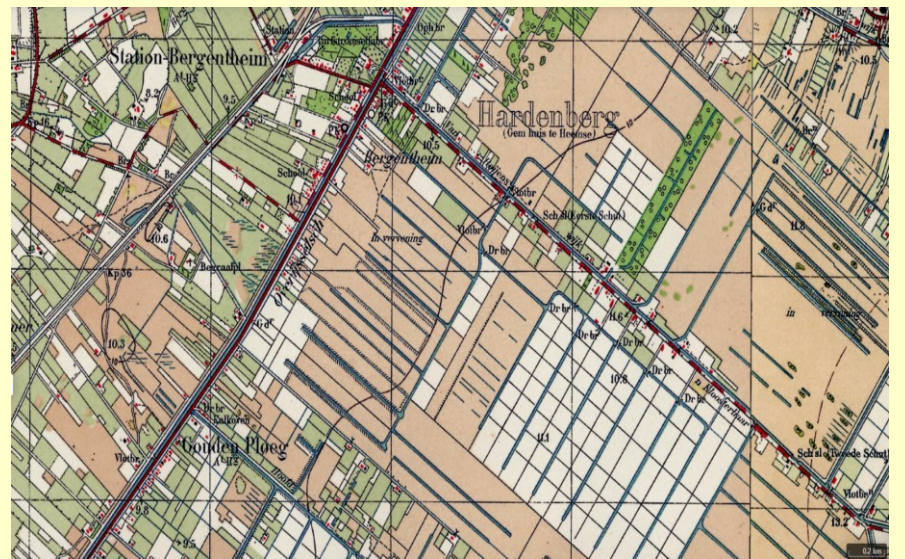
Wat zijn de veenkanalen?

Bergentheim heeft een rijke geschiedenis, vooral dankzij de vervening en de aanleg van kanalen in de 19e en 20e eeuw. Het dorp ontwikkelde zich sterk in deze periode, voornamelijk door de ontginning van de omliggende veengebieden. Turfwinning was een belangrijke economische activiteit en het kanaal Almelo-De Haandrik, gegraven rond 1850, speelde hierin een cruciale rol. Dit kanaal maakte het transport van turf naar steden en dorpen mogelijk, wat leidde tot een economische bloei in Bergentheim.

Naast het hoofdkanaal werd ook de Van Roijenswijk aangelegd, een zijtak speciaal ontworpen om turftransporten efficiënter te maken. Turf werd vervoerd met schepen die vaak werden voortgetrokken door mensen of paarden langs de jaagpaden langs het kanaal. Dit was zwaar werk en een typerend beeld uit die tijd.

Langs het kanaal werd op strategische plekken een zwaaiком aangelegd, een verbreding van het kanaal waar schepen konden keren of elkaar passeren. Deze voorzieningen waren essentieel om de scheepvaart soepel te laten verlopen.

Naarmate de vervening vorderde, vestigden arbeiders, handelaars en hun families zich in Bergentheim. Hierdoor ontstond een gemeenschap met winkels, kerken en scholen, gelegen nabij de kanalen. Hoewel de verveningsperiode niet zonder uitdagingen was, zoals slechte huisvesting en lage lonen, heeft het de identiteit van Bergentheim gevormd. Het dorp heeft zich ontwikkeld tot een levendige plaats met een gemeenschap die trots is op haar geschiedenis en erfgoed

Plattegrond van Bergentheim met alle kanalen/wieken

Een Nederlandse soldaat tijdens de mobilisatie in 1939

Foto genomen in Bergentheim bij het Kanaal / Van Roijenswieke

Foto van hoe vroeger de Van Roijensweg eruit zag, toenmalig van Roijenswieke/Van Roijenswijk

Van Roijenswieke en de Bijenkorf

Wandelroute 80 jaar vrijheid Bergentheim

Huize Te Rietstap Van Roijensweg 87

Op 7 april 1913 wordt Derk Jan te Rietstap geboren. Hij vestigt zich net als andere boeren in de veenkoloniën in Bergentheim. Hij trouwt in 1938 met Pietertje van der Vinne.

Vanuit zijn geloof ziet Derk Te Rietstap het als zijn plicht om de medemens te helpen en te strijden voor vrijheid. In de oorlog is in zijn boerderij een centrum van verzet. De gezinnen Te Rietstap en Ormel werken nauw samen en verbergen onderduikers.

Het illegale blad Trouw wordt in de regio verspreid vanuit de Te Rietstaps boerderij.

Op 12 januari 1945 wordt Derk gearresteerd. Via Kamp Erika en de gevangenis in Almelo, komt hij in de Kruisberg gevangenis te Doetinchem terecht.

Derk Te Rietstap wordt op 2 maart 1945 in een groep van 46 mannen te Rademakersbroek gefusilleerd. In totaal zijn 12 mannen uit de omgeving van Hardenberg bij het Rademakersbroek gefusilleerd, waaronder ook Ormel en Salomons.

Op 27 april worden ze allen herbegraven in Bergentheim.

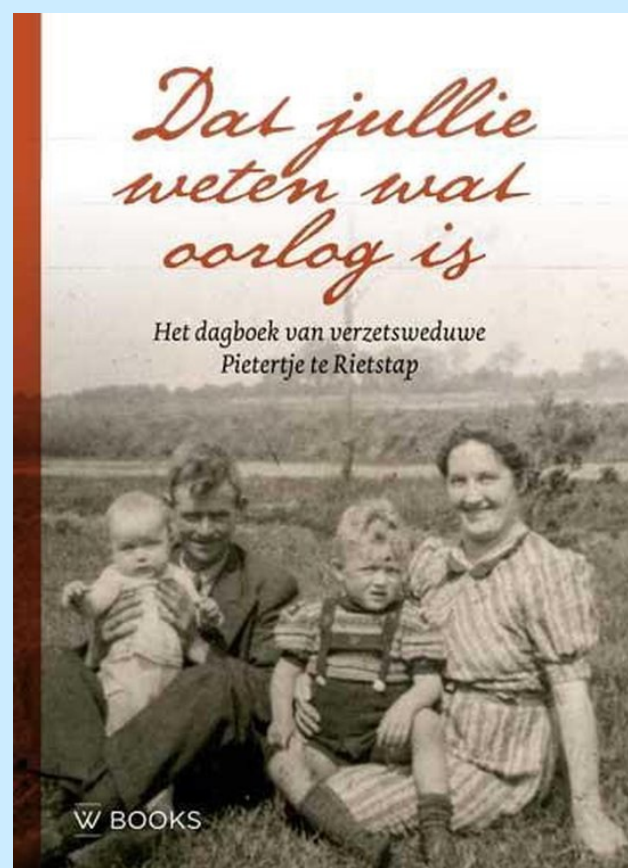
De weduwe Pietertje te Rietstap heeft in een dagboek de arrestatie, gevangenschap en executie van haar man Derk beschreven.

Na 75 jaar hebben haar kinderen haar hartenkreten vrijgegeven voor publicatie. Het boekje kreeg de pakkende titel "Dat jullie weten wat oorlog is":

te Rietstap – Sjaal met kogelgaten

<https://www.youtube.com/watch?v=g4BxXaWZ4Ps>

Wandelroute 80 jaar vrijheid Bergentheim

Linquenda – de Tjalk

Bergentheim:

**Linquenda
(de tjalk)**

Linquenda – de tjalk <https://www.youtube.com/watch?v=IRWJ02A5eyQ>

Linquenda

Zicht vanaf de kanaalbrug op Kanaalweg-West; in het midden de brandweerkazerne

Linquenda vlak na de oorlog

Linquenda tegenwoordig

Wil weten hoe de Linquenda er nu uit ziet? Die ligt nu in het Kanaal bij de Bo.

Wandelroute 80 jaar vrijheid Bergentheim

**JAAR
VRIJHEID**

BERGENTHEIM

Huize Geert Salomons Van Roijensweg 69

Geert Salomons moet verwonderd zijn geweest toen op 13 augustus 1944 in de vroege morgen een Engelse piloot op de achterdeur klopte.

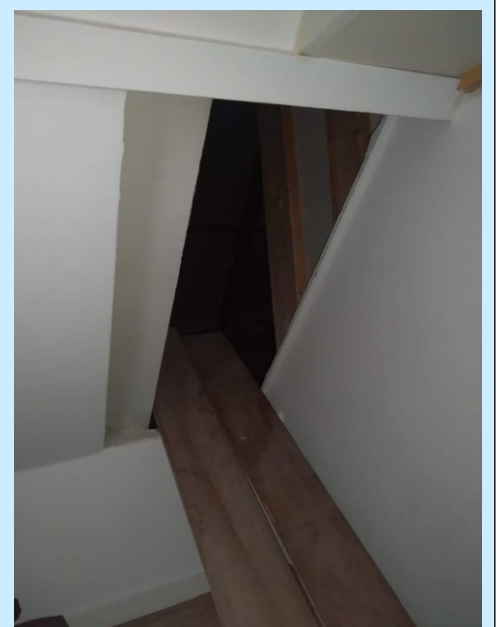
Het was Flt/Sgt John Downie. Hij had nog net op tijd de brandende Lancaster waarin hij zat kunnen verlaten en landde aan een parachute ergens tussen de van Roijenswijk en Rauwbloksweg. Het adres was toen '322/325'.

De boerderij van Geert Salomons had de veelzeggende naam "Vredeshoeve". Dankzij zijn verblijf eerst op de "Vredeshoeve" en later ook in Almelo en Hengelo, heeft vliegenier John Downie de oorlog overleefd. Hij maakte in Hengelo de bevrijding mee.

Hoewel het huis door diverse families bewoond is geweest, hebben alle bewoners de verstopplek van de vliegenier en andere onderduikers tot op de dag van vandaag in tact gehouden!

Wandelroute 80 jaar vrijheid Bergentheim

**JAAR
VRIJHEID**

BERGENTHEIM

Linquenda vroeger

Café Mulder Bergentheim

Bergentheim:

**Linquenda
(vroeger)**

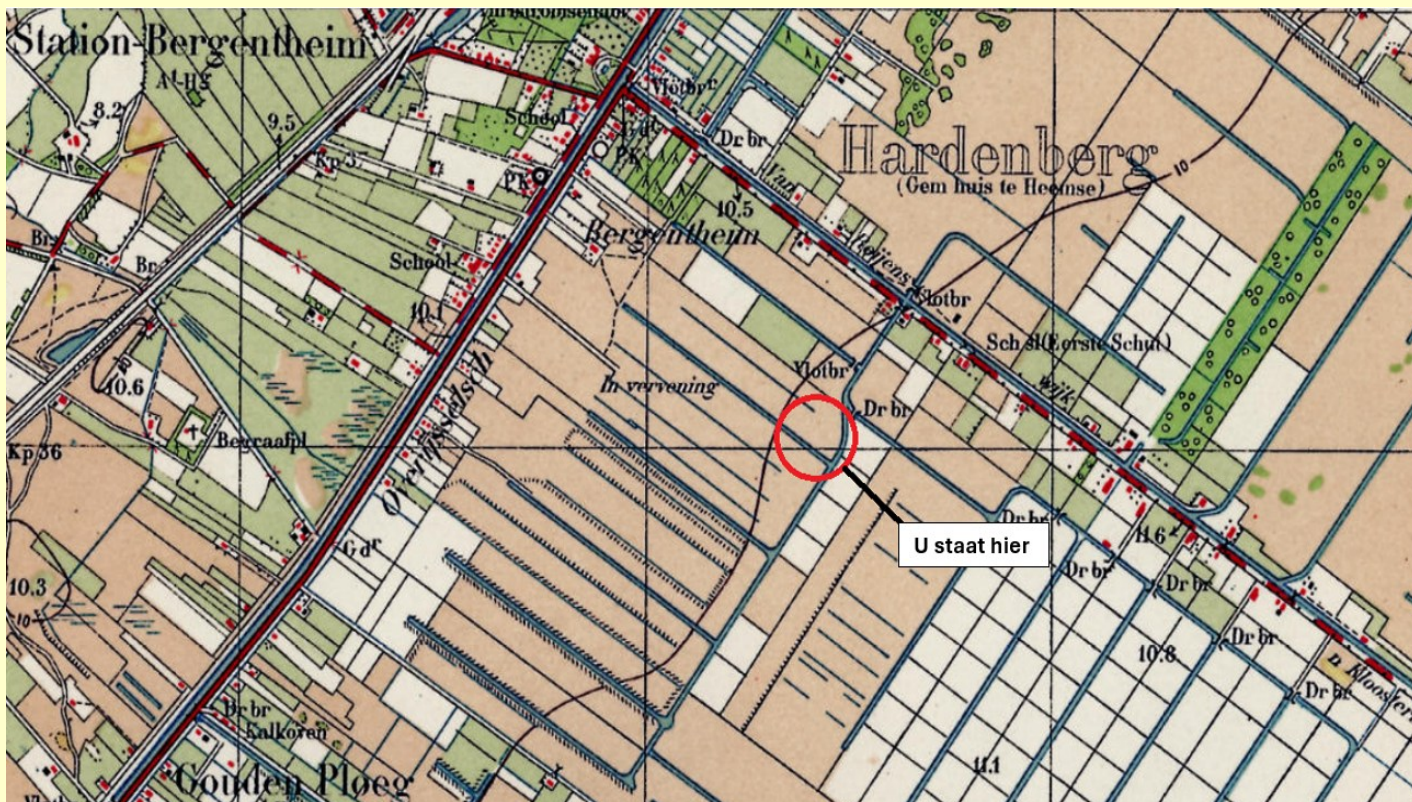
Linquenda – vroeger

<https://www.youtube.com/watch?v=fZDVbKF3-R8>

Wandelroute 80 jaar vrijheid Bergentheim

Linquenda in de oorlog

Je staat nu bij een van de laatste zichtbare overblijfselen van een veenkanaal. Hier kun je zien waar een veenkanaal lag en hoe breed het was. Je bevindt je bij de Hodo Wieke. De Linquenda lag waarschijnlijk in de Oranje Wieke, een kanaal verderop. Door hier te staan, kun je je een beeld vormen van hoe een veenkanaal er vroeger uitzag.

Bergentheim:

Linquenda
(In de oorlog)

Linquenda – in de oorlog

<https://www.youtube.com/watch?v=tudyJvkjCpw>

Herinneringen van Geesje Flierman-Luisman over de Linquenda:

Geesje Flierman-Luisman woonde als negenjarig meisje aan de Kanaalweg Oost naast de Oranje Wieke. Ze weet nog heel goed dat schipper De Vries met zijn schip *Linquenda* in de zomer van 1944 op een zaterdag in Bergentheim aankwam, en dat midden in de nacht een aantal mannen, waaronder haar vader Geert, het schip vanuit het kanaal door de Van Royens Wieke en toen rechtsaf de Kromme Wieke ingetrokken hebben om uiteindelijk achter in de Oranje Wieke een goede schuilplaats te vinden onder de bomen langs de wieke. De hele zondag hebben haar vader samen met schipper De Vries van de *Linquenda* nog meer boompjes en struiken geplant om het schip onzichtbaar te maken voor overvliegende Engelse bommenwerpers, die schoten namelijk op alle schepen om te voorkomen dat ze door de Duitse bezetting werden afgevoerd naar Duitsland. Geesje vertelt lachend dat haar vader Geert daardoor de zondagse kerkdienst verzuimd heeft, maar het was om een goede reden.

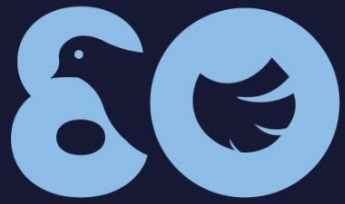
Het leven van Geesje ging verder: naar school, buiten spelen, de kippen voeren. Verder werd er niet veel over de oorlog gesproken. De melkboer die langskwam bracht ook altijd melk mee voor de familie De Vries van de *Linquenda*. Geesje ging dan samen met haar moeder en een busje melk ongeveer 500 meter langs de Oranje Wieke door het karrespoor naar achteren om dat bij de schipper te bezorgen. De overige boodschappen haalde familie De Vries zelf op bij een van de vele kruidenierswinkels langs het kanaal.

Familie De Vries had vier kinderen: twee volwassen dochters, Roelie en Lies, die helemaal opgenomen werden in de Bergentheimse samenleving. Veel oudere mensen in het dorp hebben ze wel gekend. En zoon Gerrit, de naam van de andere zoon weet Geesje niet meer. Ook weet ze zich nog te herinneren dat ze altijd in het ruim van het schip speelden met de twee jongens van De Vries, en in de winter schaatsten op de Wieke. Dat het schip vlak voor de bevrijding alsnog werd gevorderd door de bezetters, weet ze niet meer.

Wandelroute 80 jaar vrijheid Bergentheim

Neergestorte V1 raket

Boerendijk

**JAAR
VRIJHEID**

BERGENTHEIM

De V1, ook wel bekend als de "Vliegende Bom" of "Buzz Bomb," was een van de eerste kruisraketten, ontwikkeld door nazi-Duitsland tijdens de Tweede Wereldoorlog. Het wapen werd vanaf 1944 ingezet tegen doelen in voornamelijk Engeland en België. De V1 werd gelanceerd vanaf een katapultinstallatie en aangedreven door een pulsstraalmotor, die zorgde voor het kenmerkende geluid. Eenmaal in de lucht volgde het een vooraf ingestelde route dankzij een simpel gyroscopisch stuursysteem. De raket had een bereik van ongeveer 240 kilometer en kon snelheden tot 640 km/u bereiken.

Dit massavernietigingswapen veroorzaakte enorme schade en leed, maar was uiteindelijk relatief onnauwkeurig en werd uiteindelijk minder effectief door verbeterde verdedigingssystemen van de geallieerden.

Foto van neergestorte V1 raket in Bergentheim

Tweede van links G.J. Staarman. De andere personen zijn niet bekend.

V1 Raket

<https://youtu.be/c4aUS2ZpVPQ>

Wandelroute 80 jaar vrijheid Bergentheim

Gerald Hood

LM658 – Lest we forget

Gerald Hood @ Zenderen

LM658 – Gerald Hood @ Zenderen

<https://youtu.be/yt3NwgAwIP8>

Gerald was (wees)zoon van Robert en Emily Hood; geboren op 25 februari 1922. Op 8 jarige leeftijd stierf zijn moeder en zijn vader kort daarna. Daardoor kwam hij op een speciale school, de Royal Russel School in Londen. Daar wordt hij nog jaarlijks als een voorbeeld herdacht. Het zat hem niet mee. Hij kreeg in 1938 (toen dus 16 jaar) tyfus; gelukkig wist hij geheel te herstellen en ging aan het werk als meubelmaker. Toen de oorlog begon, gaf hij zich op bij de Royal Air Force (RAF). Na een training voor waarnemer, kreeg hij een piloten opleiding in Zuid-Afrika.

Wandelroute 80 jaar vrijheid Bergentheim

Onderzoek boerderij Theisens

Onderzoek Boerderij Geert Theisens

Gouden Ploeg @ Bergentheim, Boerderij Theisens, 14-22 Feb 2025

Onderzoek Boerderij Theisens

https://www.youtube.com/watch?v=02wL_GkCyv0

Wandelroute 80 jaar vrijheid Bergentheim

Bergentheimers die vertellen

Bergentheimers vertellen:

Het verhaal van de kaas...

(Bertha van der Sluis-Boshove)

Bertha vd Sluis – het verhaal van de kaas

<https://www.youtube.com/watch?v=d8GiYl2M26w>

Wandelroute 80 jaar vrijheid Bergentheim

Arrestatie verzetsgroep

Bergentheimers vertellen:

De arrestatie van de verzetsgroep

Derk-Jan te Rietstap

Verzetsgroep – Arrestatie van de verzetsgroep

https://www.youtube.com/watch?v=7q9wgWn7m_I

Wandelroute 80 jaar vrijheid Bergentheim

Bevrijding Bergentheim

Op 5 april 1945 werd Bergentheim bevrijd door de geallieerde troepen. Deze bevrijding werd uitgevoerd door de 12e Manitoba Dragoons, een Canadese eenheid die deel uitmaakte van de geallieerde strijdkrachten.

In de periode voorafgaand aan de bevrijding kende Bergentheim zware tijden. Op 2 maart 1945 werden twaalf inwoners van Bergentheim en omgeving door de Duitse bezetter gefusilleerd als represaillemaatregel. Deze gebeurtenis vond plaats op een akker aan het Rademakersbroek bij Varsseveld in de Achterhoek.

Daarnaast werd op 8 maart 1945 dokter Hendrik Jan Post, huisarts te Bergentheim en actief in het verzet, door de Duitsers gefusilleerd bij de Woeste Hoeve. Hij was betrokken bij het helpen van onderduikers en het verlenen van medische zorg aan verzetsmensen.

Ter nagedachtenis aan de omgekomen verzetsstrijders en burgers zijn in Bergentheim meerdere monumenten opgericht. Zo staat er een oorlogsmonument aan de Kanaalweg West, opgericht in 1947, ter ere van de illegale strijders die hun leven hebben gegeven voor de vrijheid.

Daarnaast bevindt zich op de Algemene Begraafplaats aan de Schapenweg een monument ter herinnering aan de inwoners die tijdens de Tweede Wereldoorlog zijn omgekomen.

Deze monumenten dienen als blijvende herinnering aan de offers die zijn gebracht voor de vrijheid van Bergentheim en haar inwoners.

